

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Slavnost prihoda premil. kneza in škofa na Dolenjsko.

Pretekli dnevi so bili za nas slavni, kakoršnih smo doslej malo doživeli. Bival je med nami presvetli knez in škof Anton Bonaventura.

Več dni vže se je pripravljalo na poziv g. župana občinstvo, da sprejme kolikor mogoče slovesno visokega dostojanstvenika. Postavil se je pri vhodu v Mesto krasen slavalok, mesto pa je dobilo najbolj praznično lice: bilo je videti skorej na vseh hišah narodne, cesarske in papeževe zastave. Zlasti se je odlikoval veliki trg. Odloženo je bilo, da se tu poklonijo presvitlemu in milostljivemu gospodu gg. uradniki, šole in razna društva, ko dojde s popoldanskim vlakom iz Ljubljane.

Željno smo pričakovali, da prvič pokažemo svojemu vladiki ljubezen, katero si je pridobil vže preden, ko je osebno stopil med nas. Ali nebo nam tega ni privoščilo. Ob petih zvečer je

jelo grometi, treskati in liti izpod neba, da je bila groza. Strela je vžgala v Kandiji kozolec in v bližini Žabji vasi pod, da sta pogorela do tal. Nemogoče je bilo čakati mil. kneza na trgu — slovesen sprejem je moral nam v veliko žalost izostati.

V soboto ob 7. uri zjutraj je bil slovesni sprevod v kapiteljsko cerkev, katerega so se vdeležili skorej vsi duhovni domače dekanije, trije

sosedni dekani, gosp. prošt metliški in mnogi župniki iz onostran Gorjancev s tukajšnimi čč gg. Patri frančiškani, g. provincijal usmiljenih bratov z mnogimi sobrati iz Gradca in Kandije. Po sveti maši je imel presvetli krasen cerkven govor, potem pa je podelil zakrament sv. birme otrokom iz Novega mesta. Ob 11. uri pa je blagoslovil veličastno stavbo, novo bolnišnico „Usmilj. bratov“ v Kandiji. K tej slavnosti je došel njegova excelenca, gospod baron Hein, deželni predsednik, dva zastopnika „kranjske hranilnice“, ki je poklonila za stavbo 30 tisoč gold., blag. gg. Suppan in Jožef Luckmann, gosp. profesor Theuer iz Gradca, ki je napra-

Premilostni knez in škof ljubljanski dr. Anton Bonaventura.

vil načrt za stavbo, zastopniki vseh uradov, Mesta in Kandije. Po izvrstnem govoru njegove milosti presvetlega gosp. kneza in škofa, v katerem je prelepo kazal, od kod zlo in zlasti bolezen, je bil slavnostni obed v kapiteljnu, kjer se je veselilo znane gostoljubnosti mil. gosp. prošta dr. Elberta

nad 60 imenitnih gostov iz duhovnega in svetnih stanov.

Ne maram omenjati znamenitih napitnic različnih gospodov presvitlemu cesarju, čigar ime nosi nova bolnišnica, redu „Usmiljenih bratov“, knezoškofu, baronu Heinu, „kranjski hranilnici“ i. t. d., rečem le, da je vsakdo govoril: tacega dneva še ni videlo naše mesto.

Popoldne je gosp. deželni predsednik obiskal šolo „šolskih sester v Smihelu“, presvetli knez pa nekatere znance, dostojanstvenike in — bolnike po Mestu. S svojo ljubeznijo, gorečnostjo, ponižnostjo in preprostostjo si je pridobil srca vseh tako, da so govorili in še govoré novomeščani: tacega kneza in škofa še ni bilo med nami, škoda, da plemenitega gospoda nimamo vedno med seboj.

Zvečer je bil milostljivi gospod nekaj časa v krogu součencev in prijateljev iz mladih let in slednjič v hiši „katol. družbe rokodelskih pomočnikov“, katere je razveselil s spodbudnimi besedami.

Nedelja je bila za presvetlega pač dan truda in trpljenja. Od 7. ure zjutraj pa do 6. ure zvečer z edinim odmorom dveh ur za obed je bil neprenehoma pri delu. Imel je zopet cerkven govor o sv. Duhu nad tri četrt ure ter je birmal v vsem skupaj 2887 otrok.

Zvečer je počastil še samostan naših vrlih frančiškanov, v ponedeljek pa Smihel ter zlasti zavod šolskih sester. Ob 10. uri v ponedeljek pa nas je zapustil ter se vrnil z vlakom proti Ljubljani.

Povsod in v vsem se je kazal pravega apostelja, katerega navdaja gorečnost za čast in slavo božjo. Njegovej delavnosti, neumornosti, njegovej preprostosti, ponižnosti in ljubezni se mora vsakdo čuditi. Spremljaj ga dalje Vsemogočni s svojo milostjo, da bo presvetli še dolgo deloval med svojim narodom, katerega tako pristrčno ljubi, za katerega se trudi, pozabivši svojo zlošnost, da pozabivši celo potrebni počitek! Za to hočemo prositi vsi, vsaj vemo, kaj nam je naš milostljivi knez in škof Anton Bonaventura.

(Obširneje o tej slavnosti glej današnji dopis iz Nov. mesta)

Gospodarske stvari.

Rupestris montikola.

Med vsemi ameriškimi vrstami trt, katere se dandanes za podloge evropskim vrstam pri požlahtnjenji priporočajo, zavzema takozvana rupestris montikola skoraj prvo mesto. Hvali se jo iz več vzrokov. Pred vsem se o njej trdi, da jo trtna uš skoraj čisto nič ne napada. Dalje se trdi o njej, da uspeva še prav dobro v zemlji, v kateri se nahaja preobilo apnenika, kjer riparija portalis ali pa solonis več uspevati nočeti, ker za bledico zbole. O rupestris montikoli trdi se tudi, da ona

suho požlahtnitev kaj rada, da, najrajši sprejme. No, v najnovšem času pričelo se je pa to trto tudi grajati. Ni dolgo tega, ko je nekdo s Krasa v prvem avstrijskem nemškem strokovnem vinarskem časniku, kateri se „Weinlaube“ zove in izhaja v Klosterneuburgu, o njej poročal, da v težkem ilovnatem svetu s koreninami v globočino prodirati noče, in da na njo cepljene evropejske vrste tudi roditi nočejo.

Gledé prve nepovoljne lastnosti te trte uči skušnja v matičnjaku „kranjske kmetijske šole na Grmu“, da jej je istinito lastna. Tam raste riparija portalis, solonis in rupestris metalika v težkem rudečem ilovatem svetu prav dobro, bujno. Tri leta stara rupestris montikola je pa na večih mestih tako slabe rašče, da se Bogu usmili. Kar cele večje ali manjše skupine trt imajo sedaj me-seca julija komaj 20 do 30 cm dolge pognanke, namesto da bi bile po dva do tri metre dolge. In ako se take slabo rasteče trte izkoplje, najde se, da so jim najspodnejše korenine, — tako zvane kronine korenine, — katere bi morale najmočnejše biti, najslabotnejše ter deloma že suhe, in da so jim tudi stranske korenine že na konceh gnjile. Na izkopanih trtah vidi se pa tudi to, da so blizo pod površjem zemlje kaj močno ukoreninjene in da na teh mestih vedno nove korenine poganjajo. O trtni uši ni na njih nič zapaziti, niti tistih, trtno uš ovađujočih oteklin na koreninicah, tistih tako zvanih novozitet ni na njih. Ker pa na družih mestih, in sicer tikoma slabo raztečih montikul nekatere tudi motikole prav dobro rasto; gre sklepati, da rastejo slabo le tam, kjer se pod njimi le malo zemlje, in na mestu te, odcejanje ali ponicanje vode — deževnice, snežnice — ovirajoče skalovje nahaja. Kako da je z rodovitostjo na montikolo požlahtnenih evropskih vrst, o tem na Grmu še ni skušenj. Na vsak način gre pa sklepati, da v težak ilovnat svet, v katerem se voda ponivati ne more, montikole nikakor saditi ne kaže. Da, saditi je ni sploh v vlažen svet, ampak le v odločno suh svet, kateri vodo ne drži, recimo gruščast — šodrast ali pa laporast svet.

Tudi na Spodnje-Avstrijskem in Ogerskem uči skušnja, da je montikola le tam z koristjo uporabljiva, kjer je sicer apnenika bogati svet pod njo ponicujoč, sicer pa ne. Da, skušnja uči ravno tam še celo to, da solonis v apnenca bogatem svetu, kateri pa ponicuje, ravno tako dobro, ali pa še boljši vspeva, kakor pa montikola.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Notranje-politični položaj je še vedno nejasen. Grof Thun, ministerski predsednik bi se zelo rad pogodil s češko-nemškimi zastopniki.

Načelniki nemških skupin so se pretečeno nedeljo na povabilo njegovo sešli na Dunaju k razgovoru. Sklenili so, da se prej ne pogajajo z vlado, dokler ne prekliče jezikovnih naredb. Ta sklep je nesel k ministerskemu predsedniku slovenski odpadnik baron Schwegel. — V torek se je pa bajé vendar posrečilo grofu Thunu pridobiti večino nemško-nacionalnih in liberalnih zaupnikov za zaupne razgovore. Govori se še dalje, da hoče grof Thun na vsak način sklicati meseca avgusta državni zbor, kateremu predloži načrt za jezikovni zakon in načrt za pogodbo z Ogersko, ali se mu posreči dogovor z Nemci ali ne. Vsled naročila ministerskega predsednika ne gre letos noben minister na počitnice čez poletje, vsi ostanejo na Dunaju, da so za vsak slučaj takoj na svojem mestu.

Kaj je novega po širokem svetu?

Zdaj imamo pa že trdna poročila o ameriško-španski vojski. Amerikancem se je posrečilo izkrcati na kubanska tla blizu Santiaga na tisoče vojakov. Španci so se jim ustavljali junaško: Ped za pedjo si je moral sovražnik priboriti z drago krvjo; padlo jih je samo v bojih dne 1. in 2. julija nad jeden tisoč. Pa Španci so se le morali umakniti premoči. Zaprli so se v mesto Santjago. V vsaki luki pred mestom se je nahajalo špansko brodovje pod poveljstvom admirala Cervere. Dolgo je ta Cervera slepil Amerikance, ki so ga zasledovali po morju z mogočnim ladijevjem. Slednjič so ga zasledili in ga stražili pred luko, da jim ne bi ušel. Res je poskusil Cervera ubežati in prodreti ameriške vrste. Ali ni imel sreče. Amerikanci so mu razdejali vse ladije. Spancev je bilo mrtvih nad 600, ujetih nad 1000, med ujetniki se nahaja sam admiral Cervera. To je strahovit poraz za Špance. Amerikanski general Schafter je že začel bombardirati mesto Santjago, streljati v nje z mogočnimi krogliami. Španci se še nečejo udati. Pa morali bodo kmalu prositi miru. Amerikanci so že odposlali novo ladijevje, da jadra proti Evropi na špansko obrežje in poskusi razstreliti obrežna mesta. Pa tega menda vendar ne bodo pustile evropske države, da bi Amerikanci prišli v Evropo. Posredovati morajo hitro med Spanijo in Ameriko, da se sklene mir.

Piše se nam:

Iz Novega mesta. — Imeli smo slavnostne dneve, kakor že davno ne take; mej nami sta prebivala najvišja dva dostojanstvenika naše dežele, premil. gospod knezoškof dr. Anton Bonaventura in excelenca gospod baron Hein, deželni predsednik, katera oba sta sprejela prijazno ponudbo našega mil. gosp. prošta dr. Sebastijan Elberta, ter se naselila za mali čas bivanja v kapiteljskem poslopju. Z veseljem so se

pripravljali na slavnostni sprejem vsi; na vseh postajah dolenske železnice pozdravljali gosp. knezoškofa, kjer je le čas obstanka to dopustil. V Mirni peči so pozdravljajoči tudi še vstrajali, dasi se je že dež jel vlivati; ko pa je vlak v Novo mesto došel, bila je nevihta, kakoršne že leta nismo imeli.

Ko se premilostni v spremstvu našega gospoda prošta in nekterih duhovnov do lepega slavoloka pred Skabernetom pripelje, vstopi se mestni zastop z gosp. županom dr. Šegulo, ter ga pozdravi v kratkih, a izbranih besedah. Naznani tudi gosp. knezoškofu, da se na trgu nameravani slavnosti sprejem ne more vršiti radi naliva, in ker je prebivalstvo zbegano, ker v bližini na dveh krajih gori. Premilostni, ki je klub groznemu dežju iz zaprtega voza izstopil, se je gosp. županu toplo zahvalil za dobro voljo lepega sprejema, obžaloval one, katere je nesreča zadela, a se potem po bližni poti k kapiteljski cerkvi peljal, kjer je bil blagoslov z Najsvetejšim. Pri vходу v proštijo pričakovali so potem škofa nekteri višji uradniki, župniki i. t. d. Deputacija šolarjev in šolaric je pa prišla ter pozdravila gosp. knezoškofa v lepih verzih. Šolarca poklonila je poleg tega krasen šopek. Za vse imel je knezoškof laskave, pomenljive besede. Zvečer napravila so vsa novomeška društva veliko bakljado in serenado, obstoječo iz vseh najrazličnejših stanov, kateri so se v ta namen združili, ter korakakali z mestno godbo na čelu pred kapitelj. Pod vodstvom gosp. pevovodje Hladnika peli so tri zборе kaj mojstersko. Gosp. knezoškof prišel je v priznavanje na dvorišče zastopnikom raznih društev se osebno zahvaliti.

V soboto pripeljal se je z vlakom ob polu 10. uri deželni predsednik, gospod baron Hein v spremstvu gospoda deželnega zdravstvenega poročevalca in gosp. vladnega tajnika. Na kolodvoru ga je sprejel gospod okrajni glavar z vsemi uradniki. Dospevši do slavoloka, poklonil se mu je občinski zastop z gospodom županom na čelu. Pri slavoloku predstavila se mu je tudi meščanska garda z godbo pod poveljstvom gosp. stotnika Vrtačič-a, ter je pred njim defilirala. V uradnih prostorih okr. glavarstva bil je gosp. župan v avdijenco sprejet. Potem podal se je gospod deželni predsednik v kapitelj, kjer ga je mil. gospod prošt sprejel. Ob 11. uri se je peljal skozi okrašeno mesto v Kandijo k blagoslovljenju bolnišnice „Usmiljenih bratov“. Pri slavoloku v Kandiji se je predstavil zastop občine Šmihel-Stopiče z gospodom županom Surc-om na čelu. Na vходу zopet sprejel je gosp. deželnega predsednika provincijal reda „Usmiljenih Bratov“ P. Leitner, ter s pozdravom sklenil zahvalo za naklonjenost pri obilih težavah zgradbe bolnišnice. Mej tem pripeljal se je premil. gosp. knezoškof, in blagoslovljenje se je začelo v navzočnosti vabljenih in obilo družega občinstva, kakor je že v prvem članku povedano. Naj še dodamo, da so „kranjsko hranilnico“, ki je največji prispevek dala, zastopala predsednik gosp. Luckmann in ravnatelj dr. Suppan. Veliko pomestvo pa so zastopali: grof Margheri iz Otočic, baron Wambold iz Hmenika, vitez Langer iz Beršlina in grof Thurn; Zaloške grajščine. Kakor zgraditelji bolnišnice pa gg. inženirja prof. Theyer iz Gradca in Seemann iz Poganc ter stavbarski mojster Olivo. Po obedu pri mil. gosp. proštu razšla sta se vis. gospoda. Mej tem ko je g. knezoškof nektere bolnike obiskal, ogledal si je gospod deželni predsednik samostansko šolo v Šmihelu in zavod gluhonemih. Občudovaje velike

vspehe pri gluhomemih, velik napredek pri učenkah ter lepo igro s petjem, izrazil se je gospod deželni predsednik posebno ugodno o vzgoji tega zavoda. Konečno ogledal si je še gradnje novega mostu čez Krko in državno trtnico. Zvečer sēšli so se visoki gospodje pri g. okr. glavarju na čaj, kjer se jim je pridružil mej tem dospeli žandarmerijski inspektor pl. Horrak; mestna godba pa jim je pred hišo svirala nekaj komadov pohvalno dobro.

Ko je imel v nedeljo gospod knezoškof po svojem visokem poklicu cerkveno opravilo in birmovanje, kar je zavzemalo skoro ves dan, podal se je gosp. deželni predsednik po sv. maši na pot v Mokronog, kjer je obiskal ondotnega gosp. barona Berg-a, proti večeru se je podal v Beršljin k vitezu Langerju na čaj, potem pa se zopet v mesto vrnil.

Pondeljek na jutro odpeljal se je gosp. deželni predsednik čez Toplice in Čermošnjice v Črnomelj k blagoslovljenju vodovoda. Mej potjo so ga občine kaj lepo pozdravljale. Slovesnost, ktere so se vdeležili tudi dvorni svetnik poslanec Šuklje, poslanec in dež. odbornik Tavčar, poslanec Pfeifer in drugi, vršila se je na jako slovesen način.

Premil. g. knezoškof pa se je odpeljal v Šmihel, ter ondot v farni cerkvi sv. mašo opravil, potem si ogledal zavod šolskih sester, kateri je gotovo tudi najboljši utis napravil. Toda čas je bil prekratek; ob polu 10. uri videli smo že premilostnega na kolodvor se odpeljati v spremstvu mil. gosp. prošta in veleč. gg. kanonikov. Tudi pri odhodu se mu je župan v imenu mesta poklonil. Ljudstva se je mnogo sēšlo; tako v cerkvi k blagoslovu, kakor tudi na kolodvor. Veliko število najodličnejih mestnih gospā se je pred odhodom v čakalnici premil. gosp. knezoškofu ponižno poklonilo. Preprijazni visoki gospod je še iz voza spremljevalce pozdravljaj. Pridobil si je pri nas najvišje spoštovanje in ljubezen. Bog ohrani našega višjega pastirja!

Nj. excelenca gospod baron Hein pa se je iz Črnomlja vrnil v torek zjutraj, kjer ga je pričakovala njegova velerodna gosa soproga; bila je o tej priliki, ko je prišla gospodu baronu naproti, obiskala grofovsko obitelj Margheri in obitelj vitez Langerja. Obiskal je pred odhodom z baroninjo še mil. gosp. prošta, gosp. c. kr. okrajnega glavarja, in se slednjič vrnil s popoldanskim vlakom v obilem spremstvu uradnikov in občinstva. Poklonil se je tudi pri odhodu mestni zastop, gosp. prior „Usmilj. bratov“ i. t. d. Naj bi tudi obisk tega vis. gospoda bil v korist in srečo naše zapuščene Dolenjske, in v to mu zakličemo trikratni: Živijo!

Iz Novega mesta. — [Sklep šolskega leta] je bil pri deški ljudski šoli v sredo 13. julija. Navzoči so bili mil. g. prošt dr. Seb. Elbert, gospod okrajni glavar in njega soproga, predsednik kraj. šol. sveta g. Perko in več odličnega občinstva. Sklep se je vršil z deklamacijami in s petjem — vrlo zanimivo.

V četrtek dopoldne ob 9. uri so pa praznovale učenke tukajšnje dekliške ljudske šole slovesen sklep šolskega leta. Slovesni sklep se je bil na tej šoli zadnja leta opustil. Zdanji je bil prav lep in mnogoštevilno obiskan. Učenke so se po sv. maši zbrale v lepo okrašeni šolski dvorani, pele cel venec pesmij pod naslovom: „Po leti na kmetih“ jako izurjeno, izborno. Med pesmi so bile vpletene prilično deklamacije. Mil. g. prošt dr. Elbert je v krasnem nagovoru pohvalil gojenke in učiteljice. — Potem je bil

pa v Šmihelu slovesen sklep šolskega leta: Kakor po navadi je bil tudi letošnji jako lep in mnogoštevilno obiskan. S sklepom tem so pa združile gojenke tudi slovesno praznovanje cesarjeve petdesetletnice. V krasno ozaljšani sobi so med vmesnimi deklamacijami pele v proslavo te petdesetletnice zložene pesmi v nemškem in slovenskem jeziku. Slovenski so pele: „Habsburška krona“. Mil. g. prošt dr. Seb. Elbert je bil tudi tu navzoč in imel primeren sklepni nagovor.

Domače vesti.

(† Gospica Hermina Seidl,) trgovka v Novem mestu, umrla je po kratki mučni bolezni 11. t. m. Ta žalostna vest osupnila je vse, ki so jo poznali, kajti dičile so jo najlepše lastnosti: bila je skrajno pridna in prijazna, dobra hči, ljubeznjiva sestra, zvesta in značajna prijateljica, pravi uzor slovenske hčere; zato je tudi pri toliki mladosti obče spoštovanje vživala v polni meri. Bila je vseskozi narodnjakinja in zvesti član narodnih društev, katera se ni nobenega truda vstrašila, da je le kaj k dobri stvari pripomogla. Sedaj je pa tudi stvar društev, častni dolg poravnati. Blagi pokojni častni spomin!

(† Neža Goleš,) gospa posestnika in urarja v Novem mestu umrla je 12. t. m. po dolgem bolehanji. Dobra in dobrotljiva gospodinja, ki je zahajala malo mej svet, zato je tudi mnogim nepoznata ostala. Naj v miru počiva!

— (Ogenj.) Minoli petek razsajala je nad Novim mestom in okolico velika nevihta; treskalo je neprestano, da je bilo groza. Uelo je kozolec poleg Rosinovega grada in Žibert-ov kozolec toplar v Žabji vasi. Oba sta bila polna krme in žita, a bilo je nemogoče pogasiti, če tudi se je gasilno društvo novomeško pošteno trudilo. Rašilo se je le orodje in vozovi. Oba imata, posebno Žibert, mnogo škode, če tudi sta bila zavarovana. Na obeh kozolcih so bili ljudje, ki so žito vlagali, a nobenemu se ni nič žalega zgodilo. Treščilo je tudi v Beršljinu v Jelenc-ovo hišo, a ne vžgalo, pač pa vogel zidu razrušilo. Poleg Gotne vasi videti je bilo dva razporjena brzojavna droga. Isti dan je tudi gorela na Odrgi kajža posestnika Zajc-a, kateri pa ni bil zavarovan in ima škode kacij 500 glđ. Zapalilo je 4letno dekletce.

(Iz železničnega vlaka padel) je Marko Simčič, doma iz Radovice, ter se ubil. — Pred nekaj tedni, neko soboto proti 5. uri peljal se je iz bavarskega mesta Landshut, kjer je krošnaril v Monakovo, ter stal na vozu nad stopnicami. Vedi Bog, kako se je zgodilo, padel je na železno progo in si glavo utrl. Vlak je takoj postal, a našli so že mrtvega; prepeljali so ga na postajo Lohof ter tam pokopali.

(Našel se je denar.) Mož, kateri je v pondeljek dne 20. junija v prodajalnici g. A. Pauser-ja ml. denar zgubil, naj se tam zglesi, da se mu isti izroči. — V noči od 26. do 27. junija je bila najdena na Velikem trgu še precej dobra konjska plahta. Kedor jo je zgubil, naj se oglasi v Krajčevi knjigarni.

(Prostor za drevesnico) išče kmetijska podružnica v Novem mestu. Dotična zemljišča naj obsegajo skupno 1 do 1½ orala in naj so v pripravi, kolikor mogoče ravni legi blizu mesta in blizu kake ceste. Podružnica hoče vzeti dotični prostor v 10 do 12 letni zakup (najem). Ponudniki naj se zglašé pri podružnici do 31. t. m.

(Šolski sklep) vršil se je ta teden skoro da po vseh šolah, razpošiljajo se poročila, iz katerih posnamemo naslednje.

Novomeško gimnazijo obiskovalo je ob koncu leta 201 dijak, tedaj eden več kakor lani. 29 je bilo meščanov, 158 Kranjcev, 14 iz drugih kronovin. Od teh govori 197 slovenski materni jezik, 3 so Nemci in 1 Hrvat. Najmlajša sta 2 po 10 let. najstarejših 5 po 22 let. Z odliko jih je študiralo 19, prvi razred jih ima 131, dvojko in trojko 27, ostali imajo ponavljalni izpit. Osmošolcev bilo je 21, od teh sta 2 z odliko, 1 je odstopil od mature, 5 jih je padlo za 2 meseca, 1 za eno leto. Šolnine in drugih pristojbin so plačali 2519 gld. 50 kr., na štipendijah pa so prejeli 1087 gld. in od podpornega društva 605 gld. 83 kr.

Na mestni deški šoli bilo je 200 učencev, in sicer iz mestne šolske občine 71, iz drugih šolskih občin 129. Za višji razred je 41 vrlo sposobnih, 100 sposobnih, 59 pa je nesposobnih ali neizprašanih.

Mestno dekleško šolo je obiskovalo 119 učenk, in sicer iz mestne šolske občine 93, iz drugih šolskih občin pa 32. Z odliko se jih je učilo 35, za višji razred sposobnih je 109, nesposobnih pa 10.

V Metliki je hodilo v šolo 239 dečkov in 192 deklic. Učilo se jih je 50 z odliko, 126 pa je za višji razred nesposobnih. V ondoto obrtno šolo pa je hodilo 70 obrtnijskih učencev, od katerih 15 učnega smotra ni doseglo, 55 pa se je pridno učilo. V to šolo je hodilo 28 čevljarjev, 13 mizarjev, 8 krojačev, 7 trgovcev, 5 kovačev, po 2 podobarja in tkalca, in po 1 kolar, sedlar, pek, dimnikar, klepar. Stroškov je imela šola 650 gld.

V štirirazredno šolo v Črnomlju je hodilo 496 otrok, in sicer 250 dečkov in 246 deklic. Vrlo dobro se je učilo 50, dobro 255 otrok obojega spola. Ondi imajo šolarsko kuhinjo, ki je trajala zimski čas, to je od 30. novembra do 12. marca. V 62 dneh dalo se je 8060 kosil, povprečno na dan 120 učencev. Potrošili so 117 gld. 98 kr.

V šoli v Toplicah so imeli 117 šolarjev in 111 šolaric, od katerih je za višji razred sposobnih 89 učencev in 96 učenk. V ponavljalno šolo je hodilo 29 učencev in 34 učenk.

— (Obesila) se je v zaporu novomeške kresije neka kočevarica, menda strahu pred kaznijo.

(Izlet) „Dol. pevskega društva“ in „Glasbene Matice“ v Rudolfovem vrši se ob ugodnem vremenu dne 17. t. m. na Zaplaz. Odhod iz Rudolfovega zjutraj ob 1/2 5. uri z vlakom; kosilo bode ob 2. popoldne na Vel. Loki. Povratek z večernim vlakom. Prijatelji društev dobro došli!

— (Golobi pismonoše.) Dne 5. julija t. l. spustil je gosp. c. kr. okrajni tajnik Demscher 24 golobov pismonošev iz Ljubljane v Novo mesto. Dasi-ravno je neprenehoma deževalo, odločeno je bilo, da morajo golobi tudi v neugodnem vremenu se vezati. Deževalo je curkoma, ko so odšli golobje v štirih oddelkih. Še huje nego v Ljubljani deževalo je proti Dolenjskem. I. oddelek, 6 rudečih golobov, odšel je ob 4. uri in 15 minut iz Ljubljane. Od teh prišla je golobica št. 6 skozi in skozi premočena ob 7. uri in 9 minutah domov. Tik golobnjaka usedla se je pred vsem na smreko ter si 5 do 8 minut otresala dež s sebe. Bila je le nekoliko pod perutmi in trebuhom še suha in čuditi se je, da je v kljub temu z najsilnejim naporom še v tem času prišla domov. Ker proti mraku,

radi neprenehane in silnega dežja ni nihče več opazoval, ni znano, koliko golobov se je še isti dan povrnilo v domači golobnjak. Drugo jutro bilo jih je še le 8 v njem. Dne 6. julija zvečer bilo jih je vže 14 doma in dné 7. pa je prišlo še dopoldne vseh iz-ostalih 10 tako, da ni niti jednega manjkalo. Gospod Demscher sam je mislil, da se jih bode glede skrajno neugodnega vremena zgubilo 5 do 7, toda da bodo vsi do slednjega se povrnil, ne bi bil določno upal tudi v najugodnejem vremenu. — Ker je tako deževalo, da se iz Ljubljane še Krima ni vidilo, je umevno, da je bilo tudi golobom orijentiranje jako obteženo. Toda vzlic temu, mahnil je IV. oddelek naravnost proti Novem mestu, seveda bil je i ta v kratkem času tako premočen, da ni mogel več dalje. Mnogo golobov gotovo ni dobilo pred dežjem primerne zavetja prvo noč in vsled tega so morali še drugi dan svojo obleko sušiti, kjer so prenočili. — Drugi izlet iz Ljubljanskega gradu vršil se bode slednjo nedeljo tega ali prvo drugega meseca ob 2. uri popoldne in sicer le o vgodnem vremenu. Gosp. Demscher upa, da pridejo takrat vsi golobje tekom 50 do 60 minut v Novo mesto.

(Občni zbor) novomeške podružnice „sv. Cirila in Metoda“ vršil se bode prihodnji ponedeljek 18. t. m. ob 8. uri zvečer v Narodnem domu. Na dnevnem redu je: 1. Poročilo predsednikovo. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev pregledovalcev računā in volitev novega odbora. 5. Razni nasveti. Ker utegnejo slednji posebno zanimivi biti, je pričakovati prav obilne udeležbe.

Tačasni odbor.

— (Glasbene šole Matične v Novem mestu) sklepna skušnja, ki se je vršila dne 12. t. m. nas je vse prav presenetila. Mali gojenci so pokazali v igranju na klavir in gosli, posebno pa v petji, koliko da zamore jednoten glasbeni pouk trajajoč komaj štiri mesece. Milo nam je bilo pri srci, ko smo gledali in poslušali male igralce, ki so deloma v strahu, da nastopajo prvič javno, deloma v radosti in ponosu izvajali svoji izvežbanosti primerne skladbe. Čuli smo nadalje tudi na razna vprašanja v teoriji take odgovore, kakoršnih bi od tako malih in mladih učencev ne bili pričakovali. Pevke so nastopile v dveh oddelkih in nam zapele par ljubkih pesmic prav dovršeno. — Splošen utis skušnje nas je preveril o napredku in nas ob jednem zagotovil, da se povspne glasbena šola prihodnje leto do take dovršenosti, ki bo zamogla zadovoljiti vsakega tudi bolj razvajenega ljubitelja glasbe. — Čudno se nam vidi, da nekateri krogi zunaj mesta skrito in očito rujejo zoper to od visoke deželne vlade dopuščeno glasbeno učilišče. Po naši misli bi morali vsi šolski zavodi biti jako zadovoljni, da je tu taka glasbena šola, kakoršne oni ne morejo vzdrževati. Toliko za danes o tem. — Skušnjo so počastili g. mestni župan, predsednik kraj. šolskemu svetu in drugi, zlasti pa mnogo dam, ki so glasno izražali pohvalo in zadovoljnost učiteljem in gojencem.

(Klub dolenjskih biciklistov Novo mesto) priredi dné 17. julija 1898 izlet v Črnomelj in Metliko. Vspored: 1. Zbiranje v Noyem mestu v kavarni. Zunanji člani iz Ljubljane, Krškega, Kostanjevice, Št. Jerneja, Tolstega vrha, Ribnice, Dolenje vasi, Zatičine, Vel. Lašč itd. blagovolite priti že predvečer. — 2. Odhod iz Novega mesta ob 4. uri zjutraj; vožnja do Črmošnjic 25 km. — V Toplicah pridružijo se topličarski in v Podturnu

žnžemski in dvorski kolesarji. — V Čermošnicah v gostilni gosp. Wittine zajutrek. — 3. Vožnja Čermošnice-Črnomelj 15 km. Na Verčicah pridružijo se semiški člani. V Črnomlju pri kažipotu v Kot pristopijo črnomaljski in metliški člani. Točno ob 9. uri zjutraj zbirajo se pri navedenem kažipotu v Črnomlju vsi kolesarji. Vožnja v mesto in po mestu. — 4. Zbiranje vseh kolesarjev ob 10. uri v gostilni gospoda Lackner-ja — grad. Pozdrav, obed, prosta zabava. Svira sl. črnomaljska godba! — 5. Ob 3. uri popoldne odhod; vožnja Črnomelj-Metlika 15 km. V Metliki prosta zabava na vrtu gosp. Makar-ja. — 6. Odhod iz Metlike točno ob 7. uri na večer. Vožnja Metlika-čez Gorjance v Novo mesto 25 km. — Gostje dobro došli! — Izlet vršil se bo le v lepem vremenu.

Shod slovenskih županov v Ljubljani.

Občinski svet glavnega mesta Ljubljane je v javni občinski seji določil, v katerem redu naj bi se v Ljubljani slavila petdesetletnica slavnega vladanja cesarja Franca Jožefa I. Začetek slavnosti, ki se imajo tem povodom vršiti, bode dne 17. avgusta t. l. shod slovenskih županov iz Kranjske, Stajerske, Koroške in Primorske. Na tem shodu izrekó slovenski župani kot zastopniki občin — in po tem takem tudi kot zaupniki vsega slovenskega naroda, — tega naroda neomahljivo udanost in zvestoto do posvečene osebe Njegovega Veličanstva, ter izbere iz svoje srede odposlanstvo, kteremu bo naloga, sporočiti ta čutila ob vznožju najvišjega prestola.

To je bila lepa in srečna misel občinskega sveta našega glavnega mesta, pa je tudi potreben čin, ki ne sme in ne more drugačen biti, kakor da s tako veliko skupnostjo, s celoto naroda, ki govori eden in isti materni jezik, skupno izrazi po pravih zastopnikih ljudstva svojo udanost. Kolike važnosti pa utegne postati tak shod vseh slovenskih županov tudi sosednih kronovin, se danes niti približno ne da presoditi. Toliko pa je že danes razvidno, da tako važnega shoda, kakor je tu imenovani, se mora udeležiti vsak župan, in da noben razlog ga ne sme od tega shoda odvracati. Vsakemu županu čast velevala, da na došlo mu vabilo se tudi gotovo udeleži. Shod se bo vršil dné 16. in 17. avgusta z naslednjim programom:

Dné 16. avgusta ob osmih zvečer prijateljski sestanek na vrtu ali ob neugodnem vremenu v „Sokolskej“ dvorani „Narodnega doma“. Pri tem sestanku svirala bode godba, pela bodo pod skupnim vodstvom pevska društva „Slavec“, „Ljubljana“ in „Trgovsko pevsko društvo“ in prižigal se bode umetni ogenj.

Dné 17. avgusta ob enajstih dopoldne slavnostno zborovanje v čitalnični dvorani in po zborovanji pogoščenje zborovalcev v „Sokolskej“ dvorani.

Zahvala.

Hvala Bogu, da je pri koncu šolsko leto 1897/8 — drago, težavno leto je bilo za dijaško kuhinjo v Novem mestu. Vendar moram reči, izšlo se je bolje, nego sem pred meseci pričakoval. Hvala gre Vam, plemenitim dobrotnikom. Bog Vam plati ter daj v bodočem letu plemenito srce, da ne zapustite mene, ne pozabite ubozih dijakov!

Dajala se je hrana opoldne od 47—53, in zvečer od 39—37 dijakom. Troški so znesli skupno v denarju 1816 gld. 54 kr. In sicer za moko 727 gld. 09 kr.

(lani le 451 gld. 26 kr.), za prasce in mast 315 gld. 03 kr., meso 290 gld. 79 kr., štacuna 65 gld. 69 kr., trg z zeljem 130 gld. 25 kr., postrežnina (dva meseca l. počitnice 10 gld.) 115 gld., orodje in popravljanje 13 gld. 30 kr.; drva s sekanjem 66 gld. 28 kr., barvanje kuhinje 3 gld. 30 kr., vožnina 17 gld. 89 kr., poštnina 67 kr., del hišno-razrednega davka in pristojbine 10 gld., krompir 45 gld. 05 kr., klavec in drugo različno 5 gld., darovi 11 gld. 10 kr.

Dohodki: Preostanek iz prejšnjega leta 19 gld. 56 kr., dobrotniki sploh 870 gld. 70 kr., dr. K. Slanc 110 gld., dr. J. Schegula 25 gld., vis. deželni zbor 50 gld., sl. kr. posojilnica 50 gld., sl. podporno dijaško društvo 50 gld., posojilnici v Metliki in Črnomlju 30 gld., koncerti sl. „Glasbene Matice ljubljanske“ 90 gld., zapuščina g. prošta P. Urha 50 gld., novomeški zastop 50 gld., obresti 42 gld. 20 kr.; povračila 72 gld. 10 kr.; skupaj 1739 gld. 06 kr.

Zmanjkalo je 77 gld. 48 kr.

Vzel sem iz zapuščine g. župnika A. Jakšiča 100 gld., tako ostane v kasi 22 gld. 52 kr. Žalostno je, da se je moral kapital za 77 gld. 48 kr. znižati, mesto da bi se bil povečal. Ali če pomislim, kako je bila letina slaba, moramo reči, hvala Bogu, da je vsaj tako. Stotera hvala Vam, dobrotniki! Bog plati! Zlasti pa hvala tudi tistim, ki so poslali različnih živil. Brez teh bi bilo gotovo treba šteti za kuhinjske potrebe še nekaj stotakov.

Izražam prisrčno željo, naj zavoda ne zapusté p. n. dobrotniki, marveč naj pristopijo še drugi, da vsaj napolnijo mesta, katera je izpraznila smrt, ali pa selitev. To prosim tem laglje, ker smem z veseljem sporočati, da so podpirani dijaki z malo izjemami dobro dovršili leto. Lenuhom se bode hrana odpovedala, da se napravi prostor pridnim, kojih mnogo prosi podpore.

NOVO MESTO, 14. julija 1898.

Dr. Jos. Marinko.

Darovi za novomeško dijaško kuhinjo.

Od 1. junija dalje so darovali: Gosp. svetnik J. Kinsky 6 gld.; g. trgovec Fr. Lechner 10 gld.; g. Vilj. Paulus, kapelan 5 gld.; Dobrotniki iz Mesta in Kandije 51 gld.; g. župn. M. Barbo 25 gld.; g. župn. A. Lesjak 1 gld. 50 kr.; Neimenovana gospa 2 gld.; g. kapl. I. Dolinar 3 gld.; g. župn. J. König 4 gld.; g. župnik Mat. Kralj 5 gld.; Neimenovana gospodična 1 gld.; Slavní mestni zastop novomeški 50 gld.; gospa S. Kastelic je podarila tri mernike krompirja, g. župnik V. Bergant fižola, mil. g. prošt dr. Seb. Elbert od začetka maja do konca leta salato; g. Jan. Zorman, trgovec v Šiški je poslal 50 klgr. koruznega zdroba. G. trgovec S. Bergant steklenico olja.

ZAHVALA.

Za milo sočutje, katero so nam izkazali blagi prijatelji in znanci naši povodom prebridke izgube naše nepozabne hčere, ozir. sestre, tete in svakinje, gospice

Hermine Seidl,

izrekamo najtoplejšo zahvalo.

Tudi darovateljem krasnih vencev, posebno še preblagim prijateljicam ranjce, ktere so ji poklonile izvanredno krasni cvetlični spomenik, izrekamo najsrčneje zahvalo.

Novo mesto, dné 14. julija 1898.

(164)

Žalujoči ostali.

Pretužnega srca javljamo, da je Vsemogočni Bog v boljšo večnost poklical 3. julija ob 6. uri zjutraj našo preljubo hčer, ozir. soprogo, mater in sestro, gospo

Josipino Planinšek vd. Souvan, roj. Rozman,

posestnico na Mirni,

prejemšo sv. zakramente, v 48. leta njene starosti.

Zahvaljujemo se vsem prijateljem in znancem za milo sočutje mej boleznijo in ob njeni smrti, za obilo spremstvo k večnemu počitku, kakor tudi za došle nam izraze prijateljskega sožalja. Najiskrenejša zahvala vsem,

Mirna, dne 14. julija 1898.

Marjeta Rozman, mati. — Anton Planinšek, soproz. — Marija, Anton in Karol, otroci. — Franja Praprotnik in Terezija Tomic, sestre. (160)

ZAHVALA.

Dne 8. t. m. okoli polu 6. ure zvečer treščilo je v moj kozolec, ki se je naenkrat vnel s silnim plamenom. Ukrenilo se je vse potrebno, a bilo je zaman. Kozolec je zgorel do tal, Z njim vred pa še vsa piča za živino, vse žito in več gospodarkega orodja. Ganjenega srca se toraj zahvaljujem vsem prijateljem in znancem, ki so nemudoma prihiteli na pomoč in me tolažili v nesreči, posebno pa gosp. Rudolf-u Smole-tu, grajščaku na Grabnu, ki mi je urno doposlal voz krme in voz slame.

Žabja vas, dne 10. julija 1898.

Jožef Žibert,
posestnik.

(166)

Izjava.

Jaz podpisani izjavim s tem, da obžalujem vse one žaljive besede, katere sem g. Marku Predoviču dne 16. maja 1898 v gostilni g. Konda v Kandiji govoril in iste prekličem.

Niko Predovič
iz Jugorja št. 6.

(165)

Prodajalka sprejme se takoj v trgovino z mešanim blagom v dobri hiši z lepim ravnanjem. Zahteva se zmožnost slovenskega in nemškega jezika, dobro spričevalo in izurjenost posebno v prodaji manufakturnega blaga. — Več pové opravništvo „Dol. Novic“.

(151—2)

V najem se odda ali prodaja

hiša obstoječa iz 4 sob, prodajalne, 2 kleti, kuhinje, prostorne veže, štale za konje, 2 svinjakov, bleva, šupe za vozove, prostora za krmo in z vrtom okoli hiše. V hiši se nahaja kréma in prodajalna z mešanim blagom; prav pripravno je za kovača, kar se takoj vidi na zahtevanje, ali za kolarja, krojača ali čevlarja, ker zadnjih treh v celi fari ni nobenega. Hiša je 100 korakov od farne cerkve Čatež pri Zaplazu prav na lepem kraju, pri koji razun ene vasi cele fare ljudje memo gredo. Hiša trdno zidana in vse v prav dobrem stanu se odda takoj z vsem skupaj tudi z krčmarsko in prodajalniško opravo za 120 glđ. na leto v najem, ali pa se prodaja za 1300 glđ. v 6letnih obrokih. — Več se izvé pri Anton Mayer-ju, deželnem dacarju v Rudolfovem.

(162—1)

P. n.

Slav. občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzela na račun

Šali-tovo gostilno v Bršljinu,

v kateri bodem točila najboljša dolenska vina in Reininghaus-ovo marcno pivo, kakor tudi z okusnimi jedili bodem skušala slav. občinstvu postreči in vse po najnižji ceni.

Odličnim spoštovanjem

(163)

Julijana Povše.

Sodar ali pintar, dobro izučén in pridno delaven se nahaja v Novem mestu v sv. Jurja ulici št. 178. sprejema delo na dom ter se priporoča blagorodnim gg. grajščakom, častiti duhovščini in naprednim kmetovalcem. Sprejema tudi naročila vsakovrstnih malih posod trdega in mehkega lesa, vse po primerni ceni, kakor je dandanes lesovina. (156—2)

Za vsa mizarska dela,

za stavbe, cerkveno in sobno opravo, po najnovejšem slogu se priporoča

(105—7)

Alojzij Kobe,

mizarski mojster v Metliki, z dovršeno preskušnjo na c. kr. tehnološnem obrtnem muzeju na Dunaju.

Stanovanje s tremi malimi sobami, novo kuhinjo, vrtom in krasnim razgledom se daje na Drski 12 minut od Novega mesta v najem. — Več se poizve pri Jos. Medved-u, Novo mesto. (161—1)

P. n.

Prečastiti duhovščini, gospodom uradnikom in slav. občinstvu naznanjam ter se priporočam, da imam

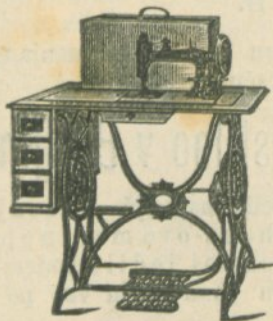
veliko zalogo v suknenem blagu.

Tudi nepremočljive lodne iz kamelnih dlak za haveloke ponudim po najnižji ceni. Ravno tako izvršujem obleke po najnovejšem kroju in nizki ceni, po dogovoru tudi na obroke. Ustreči hočem vsaki želji cenjenih gg. naročnikov. Za okusno delo jamčim.

Z odličnim spoštovanjem

(122—6)

Jakob Mikolič.

Josip Ogoreutz, Novo mesto.

Prva in najstarejša zaloga šivalnih strojev na Kranjskem priporoča svojo

veliko množino šivalnih strojev

raznih sistemov, po najnižjih cenah in ugodnih pogojih.

Ob enem priporoča svojo bogato izbiro blaga za različno moško in žensko obleko, nagrobnih vencev s trakovi in napisi itd.

(147 - 2)

Male orglje s petimi spremenili, v dobrem stanu, kakor tudi en klavir (kratki) dobro ohranjen, je na prodaj po nizki ceni v hiši št. 82 v Novem mestu. (146 - 3)

Proda se pod prav ugodnimi pogoji hiša v Žužemberku št. 35 z zemljiščem ali brez tega. (154 - 2)

PRISTEN

Cena zavoju 25 kr. (50 vinarjev)
vsečina 500 gramov.

Kathreiner.

Kneippova sladna kava

v polnih zrnih.

Kathreinerjeve tovarne za sladno kavo

Dunaj-Monakovo

ZAVOJE JE ZAVAROVAN

V svojo lastno korist naj zahtevajo in jemljejo kupovalci le take izvirne zavoje.

Posestvo na Gorenjskem išče:

1.) Vavpta — poštenega, skrbnega in delavnega. Plače 12 gld. na mesec poleg hrane; lahko je oženjen brez malih otrok in tudi žena bi imela trajen zaslužek;

2.) hlapca h konjem, treznega in delavnega človeka. Plače poleg hrane 7—8 gld. na mesec.

3.) Vrtnarja ali pa vrtnarskega zvedenega pomočnika, kateri je že po vrtovih delal. — Vse službe nastopiti so takoj.

Podrobnejši pogoji se izvedo pri opraviščtvu „Dol. Novic“.

(143 - 3)

(92 - 6)

P. n.

Podpisani priporočam prečastiti dnovščini in slavnemu občinstvu svojo zalogo

izdelkov peči in glinene robe

kakor: raznovrstnih proti ognju trpežnih lončenih peči nove sisteme, štedilnih ognjišč ter vseh v stroko spadajočih rečij.

Na zahtevo izdelujem tudi raznovrstne barve, več vrst rujave (braun), zelene, sive, mišje sivo, srebrno sivo, srneno sivo (Rehgrau) in kameno sivo, rumene, višnjeve, bele in pisane (majolika).

Naročnina se vestno, točno in po nizki ceni izvršuje.

Za dobro blago se jamči.

Franc Piletič,

izdelovatelj peči in glinene robe v Gradacu pri Metliki.